

Jeg troer ikke, at Nogen af os her, selv om vi kunne komme til et ganske andet Tilshyn, ville opleve stor Forbedring i denne Henseende, men jeg haaber, at det vil komme med Tiden. Der skeer Feilgreb nu, Standsninger, hvor der skulde være Fremskridt; men det vil ikke i mindre Grad stee, dersom vi ganske overlade Tilshynet til Communen; thi der er endnu langt fra for disse Anliggender vaakt en saadan Sands, som kan betinge et godt Tilshyn. Jeg har imidlertid troet, at vi snarest muligt maatte komme til, at Præsten kun faaer Tilshyn med Religionsunderviisningen, og at derimod Communen faaer det hele Tilshyn med den øvrige Underviisning; men jeg vil gaae endnu videre. Det ærede Medlem fra Årsens (N. Andersen) omtalte, at han vilde finde det rigtigt, om Præsten nu kunde overtage en Deel af Religionsunderviisningen; men den Maade, hvorpaa han foreslog, at dette skulde stee, finder jeg ikke praktisk. Jeg skal ikke videre gaae ind derpaa, men jeg troer, at det vilde være rigtigt, om Præsten fik hele Religionsunderviisningen. Denne vil han jo imidlertid ikke kunne bestride personlig alene, det vil jeg indrømme; men saa kunde man jo give ham Ret til hos Communens Bestyrelse at forlange saa og saamange Timers Lærerkrafter til sin Hjælp i dette Siemed efter nærmere Overenskomst med de i Sognet ansatte Lærere, men saaledes, at dette iøvrigt laa udenfor Underviisningstiden; da vilde Lærerne have mere Tid og komme til at staae i et ganske anderledes frit Forhold ligeoverfor det kirkelige Væsen, end de nu gjøre, og Præsten vilde være langt heldigere stillet. Han kunde ved at bliveanset forskjellige Examinere, hvad han naturligviis som ethvert andet Medlem af Communen kunde gjøre, paa Grund af sin store Sagkundskab og den store Interesse, som han antages at være i Besiddelse af, faae den fornødne Indflydelse. Man vilde jo ved mange Leiligheder tage særligt Hensyn til, hvad han i Særbeleshed udtalte som den mere Erfarne, men han stod da i saa Fald ikke paa Embedsvegne. Hvad vilde det føre med sig,

dersom vi gif videre? Det er en Selvsølge, at saa kunde man ligeledes slippe for Bispevisitater i Skolerne. Det er jo meget naturligt at tænke sig, at Bispnen skal efter Lovgivningen være forpligtet til at undersøge alle mulige Smaating med Hensyn til Underviisningen og Lønningsforholdene, Skolevæsenet vedkommende, hvad der jo aldeles ikke hører ind under hans egentlige Virksomhed. Dersom vi saa tænkte os Underviisningen lagt væsentlig i Communens Haand, saa at kun Amtsrådet og Communen havde disse Forbindelser med Hensyn dertil, og de i denne Anledning i hver Amtskreds valgte en Mand til at udføre det, f. Ex. en dygtig og erfaren Lærer, saa slap man ligeledes for Provsten i Skolen, og man befriede derved Provsterne for et af de aller-væsentligste Arbejder, som de nu have, og gav derved denne Institution et Stød til at opføre. Det er min Anskuelse, at vi meget let kunne komme til at undvære baade Amtmænd og Provster; men hvem skulde saa have et Slags Overtilshyn med Skolen? Ja, det Tilshyn skulde være indskrænket til saa saa Punkter som muligt, og naturligviis vilde det væsentligst blive hos Amtsrådet. Men forinden vi komme dertil, troer jeg, at vi ganske nødvendigt maae fordrø en Forandring af Amtsrådenes Sammensætning, thi skal Det af To være, vil jeg hellere beholde det nuværende overordnede Tilshyn med Skolevæsenet, end overlade det til Amtsrådene i deres nuværende Sammensætning. Der er talt meget Forunderligt om det Tilshyn, der skulde udøves, f. Ex. med Lærernes Gjerning. Jeg har endog saa hørt, at der er talt om et dagligt Tilshyn. Jeg skal imidlertid minde om, at den Lærer, der behøver et dagligt Tilshyn, har allerede for længe siden været aldeles ubrugelig. Der kan i Ordets bogstavelige Forstand ikke være nogen Tale om et saa minutieust Tilshyn, og det behøves ikke; thi Gjenstandene for Læreren Virksomhed holdes ikke bestandig i hermetisk tillukkede Værelser, tværtimod, hver Aften spredes de ud over hele Districtet, og de Herrer behøve ikke